

DRAGA

1966
2025

»Iz razlik zorimo v narod.«

Jože Peterlin, Draga 1970

MED VOJNO IN MIROM

Zahod izgublja svojo svetovno hegemonijo. Združene države Amerike in Evropa se šibita in razdvajata, medtem ko se gospodarsko in politično krepijo drugi globalni akterji, zlasti Kitajska, Rusija in Indija. Zaton Zahoda se kaže tudi v slabljenju njegovih temeljnih ustanov, začeni z družino, v vrednostni zmedi in družbeni stiski, katere simptom je ne nazadnje širjenje mamil, ter nasploh v krizi liberalne demokracije, ki je doslej navdihovala njegovo delovanje tako na lokalni kot na globalni ravni.

Zaradi tega se zdi, da se temni tudi obzorje našega kulturno-političnega delovanja. Mar ni Draga že od svoje prve izvedbe leta 1966 dosledno in vztrajno zagovarjala demokratičnih vrednot? Ali zaton Zahoda pomeni tudi krizo študijskih dnevnov, ki jih letos obnavljamo že šestdesetič?

Takšno sklepanje bi bilo najbrž preuranjeno. Zaton Zahoda je posledica globalizacije, ki jo je sprožil prav Zahod sam. A to ne pomeni nujno razkroja demokracije. Globalizirani svet se ne bi mogel razvijati v demokratično smer, če bi Zahod ohranil svoj privilegirani položaj v njem. Poleg tega, če je demokracija, kakor se je zgodovinsko uresničevala v zadnjih desetletjih, zdaj v težavah, to še ne pomeni, da je v sleherni obliki v dokončnem zatonu.

Vprašanje pa ni le, kaj bo, temveč tudi – in morda predvsem – kaj naj bo. Zakaj in čemu naj se še vedno zavzemamo za demokracijo? Zato, ker je to najmanj nasilna oblika vladavine: temelji na svobodnem pristanku ljudi brez razlik, doseženem z razumnim razpravljanjem in dogovarjanjem. Dialog pa je tudi glavni temelj mirnega sobivanja. Alternativa je nasilje, v skrajnem primeru vojna.

Druga posodobljena in dopolnjena izdaja

60. ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA

PETEK, 12. SEPTEMBRA 2025

DRAGA MLADIH 2025

- Ob 10. uri **Jadranka Ivanković** in **Miha Kramli**
Draga mladih

- Ob 16.30 **Daša Ličen**, **Peter Spazzapan** in **Peter Hribar**
Izzivi sobivanja
- Ob 19. uri odprtje razstave o **dr. Jošku Tischlerju**

SOBOTA, 13. SEPTEMBRA 2025

- Ob 16.30 **Bernarda Fink**, **Karin Planinšek** in **Ivan Štuhec**
Večer Zahoda
- Ob 19. uri proslava ob 60. študijskih dnevih
Poslanstvo Drage
- Nagovor **škofa Andreja Sajeta**

NEDELJA, 14. SEPTEMBRA 2025

- Ob 9. uri **sveta maša**, mašuje **Tomaž Kunaver**, škofov vikar za Slovence na Tržaškem
- Ob 10.30 **Janez Dolinar** in **Lenart Škof**
Etične dileme ob koncu življenja
- Ob 15.30 slovesna izročitev **14. Peterlinove nagrade**
- Nagovor **predsednice RS Nataše Pirc Musar**
- Ob 16. uri **Valentin Areh**, **Božo Cerar** in **Jože Plut**
Svet, razpet med vojno in mirom
Ob 80. obletnici konca 2. svetovne vojne

Park Finžgarjevega doma, Opčine (Trst), Dunajska cesta 35

Jadranka Ivanković in Miha Kramli: Dra/oga mladih

Vsak človek potrebuje ugodje in teži za dobrim počutjem. Občutek, da nam je lepo in prijetno, je naraven ter uravnava mnoga posameznikova dejanja in prizadevanja. Vsakdo ima pravico do dobrega počutja. Vendar pa je ugodje mogoče doseči na različne načine: eni so spodbudni, prijetni, zdravi, celo ustvarjalni in lahko prav koristni, drugi pa utegnejo biti škodljivi ali celo nevarni – in sem spadajo mamila. Zakaj mamila privlačijo predvsem mlade in kako vplivajo na posameznika ter družbo okoli njega? To sta temeljni vprašanji, okoli katerih se bo vrtela razprava na Dragi mladih. Moderira **Tanja Valentič**.

Jadranka Ivanković, univerzitetna diplomirana socialna pedagoginja, je na področju socialnega varstva zaposlena že 16 let. V Društvu Projekt Človek je začela delati leta 2009 kot strokovna delavka. Hkrati je bila zaposlena kot socialna pedagoginja na osnovni šoli. Leta 2013 je nadaljevala z delom v Programu za otroke in mladostnike v Ljubljani in je leta 2014 postala strokovna vodja istega. Leta 2024 je pridobila naziv samostojna svetovalka. Doprinesla je širjenju programa, ki sprejema mladostnike z različnimi težavami v odraščanju.

Miha Kramli, diplomirani teolog s podiplomskim izobraževanjem iz psihoterapije in družinske dinamike, je na področju zdravljenja zasvojenosti dejaven že več kot tri desetletja. Od leta 1994 vodi Center za zdravljenje odvisnosti v Zdravstvenem domu Nova Gorica. V začetku se je posvečal predvsem zdravljenju kemičnih zasvojenosti, nato pa je prepoznal porast nekemičnih zasvojenosti, kot so odvisnost od interneta, videoiger in socialnih omrežij. Njegovo delo pomembno prispeva k razumevanju sodobnih oblik zasvojenosti ter iskanju učinkovitih pristopov pri delu z mladimi, družinami in posamezniki.

Daša Ličen, Peter Spazzapan in Peter Hribar: Izzivi sobivanja

Naša sodobna družba in svet se vsak dan znova srečujeta z vprašanjem, kako najti skupno pot, tudi tam, kjer so izkušnje težke, pogledi različni, rane še žive. Gostje prvega panela Drage 2025 bodo iz različnih zornih kotov spregovorili o sobivanju v različnosti (narodov in pripadnosti), o premostitvi razlik v mišljenju, pa tudi o boleči izkušnji nerazumevanja, konfliktov in celo tragedij, ki zaznamujejo osebne in kolektivne zgodbe. Daša Ličen je doma z Obale, uveljavila pa se je kot antropologinja in raziskovalka medetničnih odnosov v Trstu. Peter Spazzapan je po rodu iz Gorice, študiral je v Rimu in Ljubljani, živi na Tržaškem, kot vrhunski pediatrični nevrokirurg se je uveljavil v Ljubljani. Z izzivi sobivanja se srečuje na relacijah, kot so: manjšina-večina, zamejstvo-matica, zdravniki-pacienti. Peter Hribar je iz osebne in družinske tragedije, ki jo je povzročilo komunistično revolucionarno nasilje med vojno in komunistični režim po vojni, znal zgraditi katarzo z aktivnim doprinosom za spravo slovenskega naroda.

Dr. Daša Ličen je znanstvena sodelavka pri Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU in docentka na Univerzi v Mariboru. Kot prejemnica štipendije JESH, ki jo podeljuje Avstrijska akademija znanosti, letos gostuje na Univerzi na Dunaju. Leta 2021 je uspešno doktorirala z disertacijo z naslovom *Kulturna društva v Trstu kot prizorišča identifikacijskih procesov tržaškega prebivalstva (1848-1914)*. Zanj je prejela priznanje Filozofske fakultete v Ljubljani za najboljšo doktorsko disertacijo na področju humanistike in družboslovja za leto 2020/2021 in nagrado Karla Kaserja za najodmevnejše delo na področju historične antropologije jugovzhodne Evrope. V letu 2023 je raziskava ugledala luč tudi v knjižni obliki z naslovom

Meščanstvo v zalivu (Studia Humanitatis & Založba ZRC). Pogovarjala se bo z **Nadio Roncelli**.

Dr. Peter Spazzapan je odrasčal v Gorici, kjer je maturiral na Klasičnem liceju Primoža Trubarja. Medicino je študiral na Katoliški Univerzi v Rimu, nato pa specializiral iz nevrokirurgije v Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana in doktoriral na Univerzi v Ljubljani. Od leta 2016 je v Kliničnem centru v Ljubljani zaposlen kot pediatrični nevrokirurg in docent na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani. Živi z družino na Kontovelu pri Trstu. Več let je bil voditelj in deželni načelnik Slovenske zamejske skavtske organizacije.

Peter Hribar izhaja iz vplivne ljubljanske rodbine Hribar, povezane s tovarnami Šumi in Pletenina. Njegovo otroštvo je zaznamovala povojna revščina, saj je družina ostala brez premoženja, oče Peter st. pa je pobegnil v Kanado. Po uspešnem študiju veterine je deloval kot terenski veterinar v Cerknici, nato pa prevzel vodilne položaje v gospodarstvu, tudi v očetovi nekdanji tovarni. Z ženo sta ustanovila svoje podjetje. Po upokojitvi se je posvetil raziskovanju sprave med Slovenci, kar ga je vodilo do doktorskega študija na Teološki fakulteti v Ljubljani. Aktivno je sodeloval pri rehabilitaciji očeta ter strica Rada Hribarja in njegove žene Ksenije Gorup, ki so ju partizani umorili januarja 1944 pri njunem gradu

Strmol. Ustanovil je Gibanje za pomiritev, ki spodbuja osebno odpuščanje kot pot do narodne sprave. Pogovarjal se bo z **Andrejem Černicem**.

Petek, 12. septembra 2025, ob 19. uri
Odprtje razstave o dr. Jošku Tischlerju

Na Dragi bo na ogled razstava o politiku in šolniku dr. Jošku Tischlerju (1902–1979), ki je pomembno vplival na razvoj koroških Slovencev v 20. stoletju. Nastala je ob lanskem 45. obletnici njegove smrti in ob letošnji 50. obletnici selitve Slovenske gimnazije v nove prostore. Tischler namreč velja za "očeta" te osrednje izobraževalne ustanove koroških Slovencev. Razstavo sta pripravila Mohorjeva družba v Celovcu in Zgodovinski inštitut Milka Kosa Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU v Ljubljani. Predstavil jo bo njen glavni urednik **dr. Andrej Rahten**, z njim se bo pogovarjal **Ivo Jevnikar**.

Bernarda Fink Inzko se je rodila v Buenos Airesu slovenskim staršem. Je priznana mezzosopranistka, dejavna na opernem in koncertnem področju. Po uveljavitvi na uglednem inštitutu Teatro Colón je nadaljevala kariero v Evropi. Živi na avstrijskem Koroškem, poročena je z diplomatom Valentinom Inzkom. Nastopala je z vrhunskimi orkestri in dirigenti ter na prestižnih svetovnih odrih. Posnela je več kot 50 zgoščenk in bila nominirana za grammyja. Prejela je številne nagrade, vključno s Prešernovo in z avstrijskim častnim križem. Leta 2022 jo je predsednik Slovenije odlikoval s srebrnim redom za zasluge. Pogovarjala se bo z **Manico Maver**.

Karin Planinšek je diplomirala na Fakulteti za organizacijske vede v Mariboru in študira na Evropski pravni fakulteti. Poklicno deluje kot programska razvijalka, v politiki pa nastopa kot podpredsednica Slovenske demokratske mladine v Kranju. V letih 2023–2024 je z Zalo Klopčič v odmevnem podcastu *Na tekočem* obravnavala družbenopolitične teme. Leta 2024 je kandidirala na evropskih volitvah na listi SDS. Trenutno objavlja podcast *Iskreno* in je aktivna na svojem istoimenskem Youtube kanalu. Pogosto nastopa v medijih in na dogodkih, kjer spodbuja politično udejstvovanje mladih. Pogovarjala se bo z **Bredo Susič**.

Dr. Ivan Štuhec je študiral teologijo v Ljubljani in Mariboru ter bil leta 1981 posvečen v duhovnika mariborske škofije. Leta 1988 je doktoriral iz moralne teologije na papeški univerzi Gregoriana v Rimu. Do upokojitve leta 2019 je predaval osnovno moralno teologijo in družbeni nauk Cerkve na Teološki fakulteti v Ljubljani in Enoti v Mariboru Univerze v Ljubljani. V letih 1997–2018 je bil strokovni direktor Zavoda A. M. Slomška, zdaj je rektor tamkajšnjega vikariata. Je avtor številnih člankov, esejev in knjig. Lani je pri Celjski Mohorjevi družbi objavil monografijo *Teološki temelji morale*. Pogovarjal se bo s **Petrom Černicem**.

Sobota, 13. septembra 2025, ob 19. uri

Proslava ob 60. študijskih dnevih: Poslanstvo Drage

Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta je leta 1966 s svojim predsednikom prof. Jožetom Peterlinom na čelu priredilo v vasi Draga na Tržaškem študijske dneve, na katerih so se zbrali slovenski izobraženci iz zamejstva, matice in zdomstva, da bi razpravljali o zadevah skupnega interesa. Ta srečanja so se potem obnavljala vsako leto ob koncu potovanja vse do danes – od leta 1976 na Opčinah – ter pridobila pomembno mesto v slovenski zgodovini. Zato bomo slovesno obeležili letošnje 60. študijske dneve. Proslavo bo uvedel kratek **video posnetek o Dragi**, ki ga je v sodelovanju z Društvom slovenskih izobražencev oblikoval Studio Trak. Na sporedu bo nato predstavitev Jubilejnega zbornika ob 60. študijskih dnevih **Poslanstvo Drage**, ki ga je uredila Nadia Roncelli, izdala pa Založba Mladika. Nastopil bo **Mešani mladinski pevski zbor Šempeter-Vrtojba** pod taktirko zborovodkinje Mojce Maver Podbersič.

Novomeški škof in predsednik Slovenske škofovske konference **dr. Andrej Saje** bo častni gost 60. Drage. Udeležence bo nagovoril v soboto, 13. septembra 2025, med proslavo ob jubileju študijskih dnevov z začetkom ob 19. uri.

Mešani mladinski pevski zbor Šempeter-Vrtojba je nastal spomladi leta 2011 iz želje mladih po vnašanju kulturnega žlahtenja v domači kraj in širšo okolico. Deluje v okviru Kulturnega društva Tojva A.D. 1200. Jedro zbora sestavljajo pevke in pevci iz Šempetra in Vrtojbe, v svojo sredo pa rade volje sprejmejo tudi druge mlade z Goriškega, ki jih veseli petje in čas radi preživljajo v dobri družbi.

Mešani mladinski pevski zbor Šempeter-Vrtojba je nastal spomladi leta 2011 iz želje mladih po vnašanju kulturnega žlahtenja v domači kraj in širšo okolico. Deluje v okviru Kulturnega društva Tojva A.D. 1200. Jedro zbora sestavljajo pevke in pevci iz Šempetra in Vrtojbe, v svojo sredo pa rade volje sprejmejo tudi druge mlade z Goriškega, ki jih veseli petje in čas radi preživljajo v dobri družbi.

Nedelja, 14. septembra 2025, ob 10.30

Janez Dolinar in Lenart Škof: Etične dileme ob koncu življenja

Vprašanja o začetku in koncu življenja spadajo med najtežja v etiki. Dr. Škof v svojih delih razvija etiko diha in etiko ljubezni, ki se dotikata prav teh vprašanj. V monografijah *Etika diha* in *Antigonine sestre* tematizira etična vprašanja na polju ljubezni in smrti ter se tako na filozofski ter religijski način dotika vprašanj identitete človekovega prebivanja tudi v skrajnih legah življenja. Dr. Dolinar pa ugotavlja, da vprašanja o koncu življenja izrazito delijo državljane Slovenije. Upoštevajoč, da je bistvo problematike svetost življenja in da je mnenje ljudi večkrat odvisno od medijskega usmerjanja, opozarja, kako lahko tovrstno odločanje zamaje ali celo poruši temelje slovenske družbe. Glede evtanazije poudarja, da ji jasno in enotno nasprotujejo zdravniška in pravna stroka ter vse verske avtoritete. Moderira **Martina Valentinčič**.

Dr. med. Janez Dolinar je po maturi na Škofjski klasični gimnaziji v Šentvidu diplomiral na Medicinski fakulteti v Ljubljani ter se leta 2016 s pohvalo specializiral iz anesteziologije, reanimatologije in perioperativne intenzivne medicine. Od leta 2016 je poslanec skupščine Zdravniške zbornice Slovenije, od leta 2018 pa predsednik Združenja slovenskih katoliških zdravnikov. Sodeluje pri tečajih priprave na zakon v okviru ljubljanske in celjske škofije ter na predavanjih za otroke in mladino v okviru programa Up2Me in Inštituta Integrum. Od mladega je aktiven v ljubiteljski kulturi kot pevec, folklorist in godbenik, oglašja pa se tudi s članki in komentarji.

Dr. Lenart Škof je redni profesor filozofije in religijologije. Kot predstojnik Inštituta za filozofske in religijske študije deluje na ZRS Koper, v okviru Univerze Alma Mater Europaea pa je dekan Fakultete Institutum Studiorum Humanitatis. Njegova poglavitna dela, ki so izšla pri Slovenski matici, so *Etika diha* (2012), *Antigonine sestre* (2018) ter *Bog v postkrščanstvu* (2024). Škof se ukvarja s sodobno filozofijo, etiko, religijologijo in filozofsko teologijo. Je član Evropske akademije znanosti in umetnosti v Salzburgu ter predsednik slovenskega Društva za primerjalno religijologijo. Leta 2022 je prejel Zoisovo priznanje za dosežke na področju filozofije in etike.

Nedelja, 14. septembra 2025, ob 16. uri

Valentin Areh, Božo Cerar in Jože Plut:

Svet, razpet med vojno in mirom

Okrogla miza ob 80. obletnici konca 2. svetovne vojne

Predsednica Republike Slovenije, **dr. Nataša Pirc Musar**, bo častna gostja 60. Drage. Udeležence jubilejnih študijskih dnevov bo nagovorila v **nedeljo, 14. septembra 2025**, ob pričetku popoldanskega sporeda okrog **15.45**.

Okrogli mizi o vojni in miru daje povod zaskrbljujoči položaj v svetu, v katerem se mednarodni red, ki se je kolikor toliko uspešno uveljavil po koncu 2. svetovne vojne, po letu 1989 postopoma krha in razkraja – vse do izbruhov sedanjih vojn, kot so tiste v Ukrajini,

Gazi, Izraelu in Iranu, ki znova postavljajo pod vprašaj temeljna načela mednarodnega prava in multilateralizma. Sodelujoči na okrogli mizi bodo – vsak s svojega zornega kota – razmišljali o tem, v kateri smeri je v trenutnih razmerah mogoče iskati rešitve za konflikte in napetosti, ki zaradi obstoja in širjenja jedrskega orožja celo ogrožajo obstoj človeštva, ter kateri so pogoji za vzpostavitev trajnega miru, ki bi lahko to katastrofo preprečil. Ob nujnosti soočanja s sedanostjo pa se letos obenem spominjamo tudi 80-letnice konca 2. svetovne vojne. Čeprav je okrogla miza o vojni in miru namenjena predvsem razpravi o današnjem trenutku, je tudi priložnost za navezavo na preteklost – zlasti za preseganje dediščine, ki jo je omenjena vojna zapustila na Slovenskem. Okroglo mizo moderira **Tomaž Simčič**.

Dr. Valentin Areh je novinar in vojni dopisnik, znan po poročanju iz številnih vojnih žarišč na Balkanu, Bližnjem vzhodu, v Čeceniji, Afganistanu, Iraku in Ukrajini, sodelavec številnih znanih medijskih hiš, doktor znanosti s področja managementa. Je tudi avtor več knjig, ki obravnavajo vojne konflikte in mednarodno politiko. Za svoje delo je prejel več priznanj. Trenutno je predstojnik Šole za medije in novinarstvo na Fakulteti za uporabne in družbene študije v Novi Gorici.

Dr. Božo Cerar je diplomat, pravnik in pisatelj, po izobrazbi doktor mednarodnega prava. Diplomatsko kariero je začel v Jugoslaviji, kasneje pa je pomembno prispeval k osamosvojitvi Slovenije. Bil je veleposlanik v Londonu, služboval v Kanadi, na Poljskem, pri NATO in v ZDA. Na Ministrstvu za zunanje zadeve RS je opravljal različne visoke funkcije. Je avtor številnih strokovnih del s področja diplomacije in prava ter leposlovnih knjig za otroke, mladino in odrasle.

Msgr. dr. Jože Plut je po osnovni šoli v Zagradcu in Žužemberku obiskoval Škofjsko gimnazijo v Vipavi, po maturi služil vojsko JLA v Sarajevu, nato se odločil za duhovniški poklic. Na Teološki fakulteti v Ljubljani je diplomiral iz pastoralne teologije, sledila sta magisterij in doktorat o pravici državljanov v uniformi do izpovedovanja vere. Bil je aktivni udeleženec vojne za Slovenijo ter prvi vojaški duhovnik in vojaški vikar. Sedaj je stolni kanonik v Ljubljani, arhidiakon za Gorenjsko in župnijski upravitelj v Poljanah nad Škofjo Loko.